

همچنین در راستای توجه به علاقه در انتخاب رشته، سؤال‌های زیادی مانند نمونه‌های زیر در ذهن ایجاد می‌شود:

- علاقه مهم‌تر است یا بازار کار آن رشته؟
- بین این دانشگاه و رشته‌ای که به آن علاقه ندارم و آن دانشگاه و رشته‌ای که به آن علاقه دارم، کدام را انتخاب کنم؟ حتی به فرض شهرت و اعتبار این دانشگاه در میان اقوام، آشنایان و جامعه!
- آیا مرور زمان، علاقه را به همراه می‌آورد؟
- آیا رشته مورد علاقه من، برابر است با درآمد بیشتر؟
- و سؤال‌های دیگری از این دست که، همه و همه، به علاقه و هدف اصلی فرد از انتخاب رشته، دانشگاه و اصولاً ادامه تحصیل در مقطع تحصیلات عالی در رشته‌ای خاص برمی‌گردد.

برای پاسخ به این پرسش‌ها، طبیعتاً باید به سؤال اصلی جواب مناسبی داد: اینکه در زندگی به چه چیز علاقه دارید؟ مسأله اینجاست که علاقه در حال تغییر دائم است، و همان طوری که علایق گذشته ما با علایق امروزمان متفاوتند، این علایق با علایق ۱۰ سال آینده ما نیز متفاوت خواهند بود؛ بنابراین، سؤال را باید این گونه مطرح کرد: به چه چیزی علاقه خواهیم داشت؟ آیا علاقه‌ای که در گذشته داشته‌ام، اکنون چنین علاقه‌ای را نیز دارم و با اطمینان می‌توانم بگویم که در آینده هم آن علاقه را خواهیم داشت؟

علاقه‌ام را چگونه کشف کنم؟

آشکارسازی استعدادها و علاقه‌ها، با استفاده از راه و روش‌های زیر مقدور است:

- استفاده از یافته‌های معلمان و مشاوران در دوران تحصیل؛
- مراجعه به مشاهدات افراد خانواده و دوستان نزدیک در ارتباط با ما و کارهای دلخواهمان؛
- ارزیابی از خود (خود - ارزیابی) با بررسی و مطالعه کارهایی که از کودکی تاکنون با علاقه و توانایی انجام داده و از انجامشان شاد شده‌ایم؛
- شرکت در آزمون‌های سازمان‌ها و مراکز مشاوره و متخصص در این زمینه.

برای تشخیص درست استعدادها و علاقه‌ها، بهتر است که روش‌های متعددی را به کار گیریم و حاصل آنها را با هم بسنجیم؛ در واقع کلید اصلی کشف استعدادها و علاقه‌ها، توجه کردن به کارهایی است که در طول سال‌های زندگی شما استمرار داشته، تکرار شده و برایتان شادی‌آور بوده‌اند.

توجه کنید که هر تیپ شخصیتی، مناسب یک مجموعه از رشته‌ها هستند. اگر شخصیتی برون‌گرا دارید، از بحث کردن و کار گروهی لذت می‌برید، یک جابند نمی‌شوید، حوصله انجام کارهای تکراری و جزئی را ندارید، کل‌نگر هستید و چندان اهمیتی به جزئیات نمی‌دهید، بعضی از رشته‌ها برای شما مناسب نخواهند بود؛ ولی برعکس، چنان‌چه می‌توانید ساعت‌ها یک گوشه بنشینید، روی

باید رشته‌ای را انتخاب کنید که به آن علاقه داشته باشید

لحظات انتخاب، لحظاتی حساس هستند؛ چرا که با تصمیم‌گیری درباره روش یا موضوعی خاص، فرد سرنوشت خود را رقم می‌زند. همان طور که بارها در این نشریه، به روش‌های گوناگون بیان شده است، عوامل متعددی بر انتخاب رشته دانشگاهی افراد تأثیر می‌گذارند. بعضی از این عوامل به فرد و برخی دیگر به جامعه برمی‌گردند؛ در این میان، از آنجا که دانش‌آموز در این دوره پس از انتخاب رشته، شروع به ساختن سرنوشت خود می‌کند و آینده خود را طرح‌ریزی می‌کند، انگیزه برای تلاش و فعالیت، از اهمیت ویژه‌ای برخوردار است. دانش‌آموزی که به رشته‌اش علاقه دارد و تصویر نسبتاً روشنی از آینده شغلی خود دارد، انگیزه بیشتری نسبت به دانش‌آموزی که بدون علاقه و اطلاع، با اجبار و تحمیل، رشته‌ای را می‌خواند، خواهد داشت. دانش‌آموز باید، با استفاده از منابع آگاهی و شناخت، شامل: کمک گرفتن از مشاور، معلمان، والدین، کتاب‌ها و دیگر منابع در قالب روش علمی، اطلاعات کافی را در این زمینه جمع‌آوری کند و استعداد و علایق واقعی خود را با مشورت مشاور یا والدین، بیشتر بشناسد و جهت‌گیری شغلی خود را معلوم نماید و سپس به انتخاب رشته بپردازد.

باشید.» این جمله، از مهم‌ترین و درست‌ترین معیارها برای انتخاب رشته به شمار می‌رود؛ اما باید توجه داشت در صورتی علاقه به رشته می‌تواند فرد را در انتخاب رشته صحیح یاری کند که از رشته‌های تحصیلی و مراکز آموزشی، آگاهی و شناخت کامل داشته باشد. شناخت و آگاهی داشتن از رشته تحصیلی، سبب ایجاد انگیزه در فرد می‌شود. بعضی از افراد نسبت به رشته‌ها و دانشگاه‌هایی ابراز علاقه می‌کنند، ولی وقتی در آن رشته یا دانشگاه موردنظر مشغول به تحصیل می‌شوند، احساس می‌کنند که در انتخاب خود دچار اشتباه شده‌اند. دلیل بروز این امر، نداشتن اطلاع و آگاهی مناسب از رشته‌های تحصیلی و مراکز آموزشی است.

علاقه، منبع انرژی ما در رسیدن به هدف یا اهدافی است که از تحصیل در یک رشته خاص دنبال می‌کنیم. همچنین علاقه، یکی از مهم‌ترین معیارهای انتخاب رشته است و هیچ کس غیر از داوطلب، نسبت به شناخت علایق خود آگاه نیست و سایر منابع برای وی در واقع نقش مشورتی دارند؛ زیرا این عامل، فرد را در رسیدن به اهداف بلندمدت در آینده، هدایت و یاری می‌کند. توصیه می‌شود چنان‌چه داوطلبان به رشته‌ای علاقه ندارند، تنها به خاطر فشار محیط و عوامل بیرونی، از جمله کسب شهرت و اعتبار، آن را اصلاً انتخاب نکنند؛ زیرا مطمئناً در آن رشته موفق نخواهند شد؛ بنابراین، «باید رشته‌ای را انتخاب کنید که به آن علاقه داشته

یک موضوع جزئی تمرکز کنید، و از حل کردن مسائل ریاضی لذت می‌برید، شاید در رشته‌ای متفاوت بتوانید دوام بیاورید یا حتی موفق شوید.

خود سنجی از علائق مبتنی بر نوع‌شناسی شخصیت خود و همخوانی تحصیلات با تیپ شخصیتی سایرین، باعث رضایت و موفقیت افراد می‌شود؛ بنابراین، یکی از گام‌هایی که یک فرد به عنوان گام اول باید در ارتباط با شناخت ویژگی‌های فردی خود طی کند، خودسنجی از علائق مبتنی بر نوع شخصیت است.

در واقع در این مرحله، فرد باید به این سؤال‌ها پاسخ دهد: به تحصیل در چه رشته‌ای علاقه‌مند است؟ چه نوع از مشاغل یا حرفه‌ها وی را جذب می‌کند؟ آیا به رشته‌ای که تحصیل در آن رشته، به شغلی که متضمن معاشرت با دیگران باشد منجر می‌شود، علاقه‌مند است و یا کارهای از پیش تعیین شده و روزمره را دوست دارد؟ توجه به علائق، به ویژه در سنین نوجوانی و در زمان انتخاب رشته تحصیلی، بسیار مهم و تعیین‌کننده است. برخی از روان‌شناسان معتقدند که هر فرد، با توجه به تفاوت‌های فردی در علائق و رجحان‌هایش، با نوع خاصی از رشته‌های دانشگاهی، و به تبع آن، مشاغل، سازگار است؛ بنابراین، افراد با تحصیل در رشته‌ای که با تیپ شخصیتی و علائق آنها همخوانی داشته باشد، راضی و موفق خواهند بود. گفتنی است که حداقل شش تیپ شخصیتی واقع گرا، جست و جوگر، هنری، اجتماعی، متهور و قراردادی را از دیدگاه روان‌شناسی و مطابق با علائق فرد می‌توان برشمرد.

برای ارزیابی علائق و رغبت‌ها، پرسشنامه‌های استاندارد روان‌شناختی نیز وجود دارد. آگاهی از انواع مختلف علائق، می‌تواند در انتخاب رشته تحصیلی کمک‌کننده باشد. رغبت‌ها و علائق را می‌توان به شیوه زیر تقسیم‌بندی کرد:

- ۱- **رغبت علمی:** نشان‌دهنده کشف حقایق و درک واقعیات جدید است. تحصیل در رشته‌هایی همچون علوم پایه و علوم پزشکی، مستلزم داشتن علاقه علمی است.
- ۲- **رغبت هنری:** این نیرو بیشتر در افرادی یافت می‌شود که به خلق آثار هنری می‌پردازند و به رشته‌های گروه هنر و معماری روی می‌آورند.
- ۳- **رغبت ادبی:** رغبت فرد به نوشتن، نظم و نثر و بررسی ادبیات و شعر را بیان می‌کند.
- ۴- **رغبت به خدمات اجتماعی:** تمایل فرد به کمک‌رسانی یا حل مشکلات مردم را بیان می‌نماید. انتخاب رشته‌هایی همانند: مددکاری اجتماعی، پرستاری، علوم پزشکی، روان‌شناسی، مشاوره، حقوق و رشته‌های حوزه آموزش، بیشتر به این تمایل برمی‌گردد.
- ۵- **علاقه به محاسبات و کار با اعداد و ارقام:** حضور موفق در گرایش‌های مختلف رشته ریاضی، مهندسی، حسابداری، بانکداری و اقتصاد، بستگی به میزان علاقه شما در کار کردن با اعداد و ارقام دارد.
- ۶- **رغبت به کار در فضای باز:** موفقیت در رشته‌هایی

همانند تربیت‌بدنی، نقشه‌برداری، مهندسی کشاورزی و جنگلداری، تا حدود زیادی به وجود این نوع علاقه در فرد بستگی دارد.

اگر رشته تحصیلی بر علایق و رغبت‌های واقعی فرد منطبق نباشد دانشگاه، علاوه بر اینکه نمی‌تواند موجب القاء فکری و شخصیتی در وی شود باعث خستگی روحی و جسمی او نیز می‌شود

۷- **رغبت مکانیکی - صنعتی:** این رغبت، بیشتر از ویژگی‌هایی همچون صحت و دقت در حرکت، آگاهی از روش کار با ابزارها، مهارت و استدلال منطقی تشکیل شده است. از جمله رشته‌هایی که موفقیت در آنها به وجود این نوع رغبت بستگی دارد، رشته‌های فنی و مهندسی، دندان‌پزشکی، علوم آزمایشگاهی و... هستند. نتایج تحقیقات مختلف نشان می‌دهد که هر چه سن فرد بالاتر می‌رود، رغبت، هوش و استعداد وی را نیز تحت تأثیر قرار می‌دهد؛ به طوری که اگر فردی انگیزه کاذبی در انتخاب رشته داشته باشد، علایق وی نیز به طور کاذب تغییر خواهد یافت؛ به عنوان مثال، فردی ممکن است در اثر القاء دیگران، نسبت به یک رشته خاص به صورت کاذب علاقه‌مند شود و آن را برای

ادامه تحصیل انتخاب کند؛ ولی حین تحصیل یا حتی پس از فارغ‌التحصیلی، متوجه شود که آن رشته با روحیات او منطبق نیست. همین امر، علاوه بر اینکه هزینه‌های مستقیم و غیرمستقیمی را به فرد و خانواده وی تحمیل می‌کند، جامعه را نیز به همین صورت تحت تأثیر قرار می‌دهد. افت تحصیلی، مسائل و مشکلات روحی و روانی در حین تحصیل و تلاش برای اشتغال در حوزه‌هایی غیر از حوزه تخصصی و عواقب و پیامدهای بعدی این امر، آثار یک چنین انتخاب‌هایی هستند. متأسفانه در جامعه ما، در اثر باورهای غلط بعضی از افراد، علاقه‌مندی کاذبی نسبت به رشته‌هایی همانند: علوم پزشکی، مهندسی، حقوق و... وجود دارد. بر اساس شواهد موجود در مراکز مشاوره، یکی از مهم‌ترین مسائلی که برای دانشجویان مشکلات روحی مختلفی ایجاد می‌کند، نداشتن علاقه به رشته تحصیلی است که عمدتاً به عدم آشنایی آنها در زمان انتخاب رشته با رشته یا رشته‌های انتخابی آنها برمی‌گردد. اگر رشته تحصیلی بر علایق و رغبت‌های واقعی فرد منطبق نباشد، دانشگاه، علاوه بر اینکه نمی‌تواند موجب القاء فکری و شخصیتی در وی شود، باعث خستگی روحی و جسمی او نیز می‌شود. میل و علاقه در هر کار، سبب می‌شود که شخص با انرژی بیشتری فعالیت کند. بسیاری از دانشجویان، به خاطر آنکه به رشته تحصیلی خود علاقه نداشته‌اند، ترک تحصیل کرده و تعدادی دیگر نیز نتوانسته‌اند در رشته خود موفق باشند؛ بنابراین، با توجه به منابع کسب شناخت، چارچوب زیر در تعیین علایق تحصیلی، که حالت فرایندی و چرخشی دارند، پیشنهاد می‌شود:

